

Ma 4193

Zenei Kurir

* ZENEI ÉS IRODALMI UJDONSÁGOK *

TARTALOM

Külföldi művészek

Magyar Capricció

Marian Anderson

Debussy Claude levele Bárczy Gusztávnéhoz

Malibran Mária

Rózsavölgyi Nagy Zenekari Bérlet
műsora: *Toscanini Arturo*

Műsorismertetések

Kritikai szemle

Liszt Ferenc ünnepi hét Bayreuthban

Interpretálás vagy reprodukálás

Könyvek világából

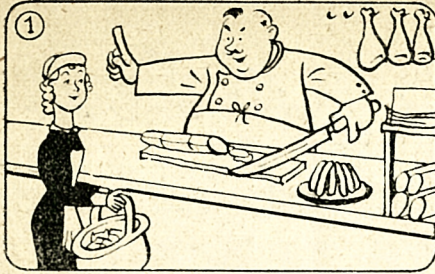
Rádiókurir

Hangversenynaptár

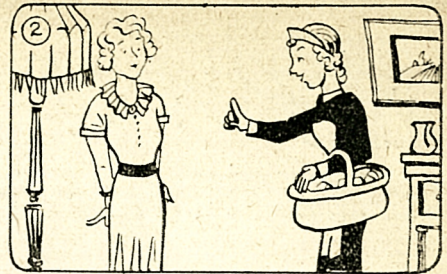
MAJOR ERVIN
1900-1910

Rózsavölgyi és Társa, Budapest

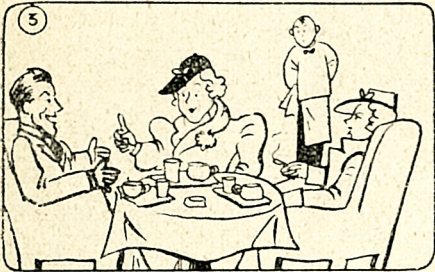
HALLOTTA MÁR...?

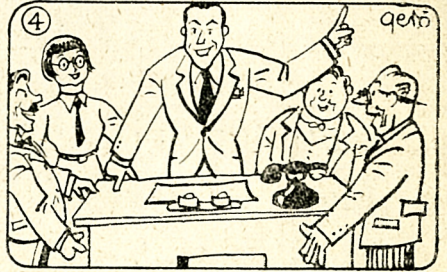
HALLOTTA MÁR...?

HALLOTTA MÁR...?

HALLOTTA MÁR...?

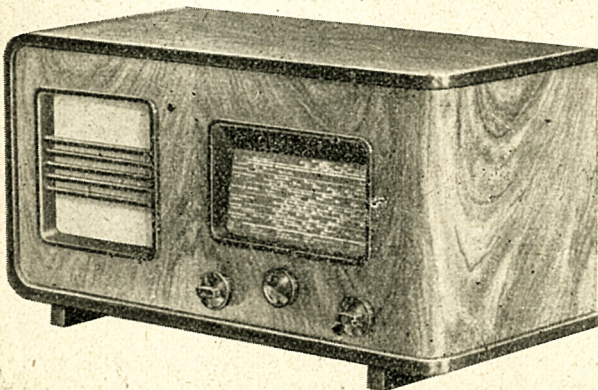

HALLOTTA MÁR...? A

PHILIPS RÁDIÓT

Mintha a művészt hallaná a hangversenyen, úgy élvezi a zenét a

**NAVIMEMBRÁNOS
TELEFUNKEN 437
SZUPERREL**

Kérje a készülék bemutatását

RÓZSAVÖLGYITŐL

IV. KER. SZERVITA-TÉR 5.

TELEFONSZÁM: 1-820-81.

KÜLFÖLDI MŰVÉSZEK SZEREPLÉSE a külkereskedelmi mérleg szempontjából

Sokszor halljuk a szóbeszédet, hogy egyes külföldi művészek mily nagy honoráriumot kapnak, ezzel kapcsolatban, hogy évente milyen tekintélyes összeg vándorol idegenbe és hogy ez milyen káros Magyarország devizagazdálkodására.

Hogy a helyzetet objektíve megvilágítsuk, összegeztük az 1935-36. hangversenyszézon összes külföldi szereplőinek tiszteletdíjait. Meglepetésszerűen kis összeg lett a végeredmény, mert az összes külföldi művészek, a zenekarokat is beleértve, körülbelül 125.000 pengő tiszteletdíjat kaptak.

Ebből az összegből azonban igen sok marad az országban, részben mert a művészek itt tartózkodásuk ideje alatt sok pénzt költenek s mivel a pénz kivitele nagy nehézségekbe ütközik. Sok mindenfélét: cipőt, ruhát s más egyebet vásárolnak, annál is inkább, mert kitűnő holmikát kapnak, az ő fogalmaik szerint rendkívül olcsó áron.

Müller Mária például mult év őszén — inkognito — két hetet töltött férjével Budapesten. A Gellért-fürdő gyógyvizét használta s évi toalett szükségletét itt szerezte be. Magyarul ez annyit jelent, hogy tiszteletdíja egészében itt maradt. Ő is jól járt, — mi is.

Az elsőrangú művészek túlnyomórésze elsőrendű szállodában lakik. Heifetz például, aki titkár-

jával, kíséreljével és inasával utazik, a Hungáriában 4 hálószobát és egy szalont foglal le.

Vannak ugyan takarékos és élelmes művészek is, mint a hegedűnek egy másik nagy mestere, aki mindenhol valamelyik jó ismerősének vendégszeretettel veszi igénybe. Ezek azonban ritka kivételek.

A karmesterek tiszteletdíjukból sokat kénytelenek itthagyni, mert a próbák miatt némelyik egész hetet tölt Budapesten, nem is egyedül, hanem feleségstül.

Mindezt figyelembe véve nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy a 125.000 pengő összhonoráriumából legalább 60.000 itt marad.

Ne feledkezzünk meg, hogy a tavalyi szezonban legalább 60 olyan külföldi művész járt Magyarországon, akik hangversenyeiket saját költségükön rendezték. Egy zenekari est költségei meghaladják a 2000 pengőt, szóló est is többre kerül félezernél. Ha most ehhez hozzáadjuk az ittartózkodás költségeit, akkor nem messze maradunk el a 60.000 pengőtől, ha ugyan túl nem haladjuk. Vagyis ilyenformán az idegen művészek szereplésének mérlegén a bevétel és kiadás fedi egymást. Más szóval a koncertező idegen művészek szereplése az országnak nem kerül pénzébe.

A m. kir. Operaház külföldi vendégművészeinek tiszteletdíja

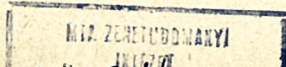
R12

65

ko 4193

SZABÓ ERVIN GYŰJTEMÉNYE

R 72

kb. 35—40.000 pengő kiadást jelent. Ezek a művészek is Pesten hagyják tiszteletdíjuk nem csekély részét. Arra nézve pedig, ami pénzt elvisznek, vegyük figyelembe, hogy Németh Mária, Anday Piroska, Pataky Kálmán, Svéd Sándor stb. külföldi szereplésének honoráriumuma sokszorosa a fenti összegnek, mely itt mint passzív tétel szerepel.

Ami pedig a külföldön élő és szereplő koncertművészeket illeti, Ormándy, Reiner, Szigeti egyenként többet keresnek külföldön, mint az összes külföldiek Magyarországon.

Ne bántsuk tehát a külföldieket, ne sajnáljuk tőlük az itt szerzett pengőket, hiszen általuk pénzt keres az állam, a főváros (terembér, kereseti-, forgalmi-, vigalmiadó), keresnek a lapok a hirdetésekért, keres a nyomdász (jegyek, plakátok, műsor), keresnek az in-

spekciós rendőrök, tűzoltók, altisztek, teremszolgák — keres végül a koncertrendező is.

Nagy hangszeres művészek és karmesterek koncertjei kitűnő nevelő hatással vannak a zenét tanuló ifjúságra, sőt a fiatal művészekre is. Ezt csak úgy mellékesen jegyezzük meg, mert ez alkalommal a pénzügyi jelentőséget tartjuk szemünk előtt.

Végeredményként megállapíthatjuk, hogy ha a külkereskedelmi mérleg minden művészeti ágban ép ily kedvező lenne, akkor nem lenne panaszra ok. Érdekes, hogy nem sokat emlegetik, mekkora összeget jelent külföldi filmnek behozatala, megfeledeknek, hogy egy-egy értéktelen detektivregény fordítási jogáért 20 angol font megy ki külföldre. Miután átlag hetenként megjelenik egy ilyen, egészen csinos kis összeg kerekedik ki belőle. (B. G.)

MAGYAR CAPRICCIO

A Magyar Dal egyik számában éles hangú bíráló jelent meg Zádor Jenő »Magyar Capriccio« című művéről, mely a lípesei Eulenburg-cég kispartitúra kiadásának legujabb száma gyanánt jelent meg.

Miután a művet még nem ismerem, nem is akarok cikkíróval a mű értékéről polemizálni; hanem inkább az adja kezembe a tollat, ami most ifjú muzsikuskaink vesszőparipája: s ez a paraszti zenének nemcsak túlértékelése, hanem azon elvnek kijelentése, hogy csakis ennek s az ezen épülő műzenének van létjogosultsága.

Magyar zenének nem lehet csak a paraszti eredetű zenét tekinteni. A magyar nép fogalmából nem lehet az úri középosztályt és a mágnásságot kirekeszteni. Tehát az innen származó magyar zenét nem lehet és nem is szabad nem magyarnak mondani. Am tartsa valaki legjobbnak a paraszti nótákat. (persze nem valamennyit), magam is ezek közé tartozom, de hogy miért kell rossznak tartani a régi magyar verbunkosok, palotások, csárdások, Simonffy, Szentirmay, Dankó, Lányi stb. igazán szép nótái javát — azt igazán nem értem. Tény, hogy e muzsikából sok ment a nép közé, viszont az uri osztály sokat

átvett a paraszti nóták javából. És én azt hiszem, mindkét részről ez az igazi értékjelzés.

Amint a magyar viselethől nem lehet az attilát, diszmagyart kizárni s egyedül a szűrt, gatyát és más paraszti ruházatot nevezni magyarnak; épp úgy tiltakozni kell azon egyoldalúság ellen, hogy zenében csak a paraszti zenét lehessen magyarnak nevezni.

Mihelyt egy művészi irányt egyedül üdvöztőnek jelentenek ki, az mindig nagy baj volt és az is lesz. Ez a stílusbeli köztötség ránehezedik a zeneköltők fantáziájára, megakadályozza annak szabad röptét. Ez az oka, hogy legnagyobbjainktól eltekintve, a többi magyar zeneszerző, ilyen folklore alapokon nyugvó kompozíciója nem mindig aránylik szerzője tehetségéhez.

Méltóztassék elhinni, csak kétféle muzsika van: jó és rossz. A jó muzsika bármely stílusban is jó, a rossz muzsikát pedig nem menti meg a stílus. Az igazi lángész mindig individuális, sőt egyetlen. Ezért a legnagyobb zeneszerzők egyedülállók, egyetlenek. Akik pedig utánozzák őket és stílusukat próbálják átvenni — leg-

följebb epigonok. Hogy csak két nagy vezető muzsikusunkra hivatkozzam: Bartók és Kodályra; mindkettő nagyszerű, abszolút érték; de még csak nem is hasonlítanak egymásra. Ne tessék azt hinni, hogy minden, ami paraszt jó. Nem mind jó, ami paraszt és nem mind paraszt, ami jó.

Nem kell olyan nagyon lenézni azt a »hejuhúzó, kócsagforgós magyarkodást«. Volt ezek között sok jó is. Más ne mondjak: a Hány szvit palotása ebbe a zsánerbe tartozik s mégis bel- és külföldön ezt a

tételt szereti legjobban a közönség. Ezt a tetszést is a mai koncertpublikum alacsony szinten mozgó közizlésének tulajdonítja a kritikus?

Szóval, ha Zádor művének nincs más hibája, mint hogy nem folklora alapon nyugszik, az igazán nem baj, amiatt még remekmű is lehet. Hogy olyan csapnivaló rossz volna, mint azt kritikusa állítja, már csak azért se hiszem, mert különben nem ért volna meg e napig több mint száz előadást.

D. D.

ANDERSON MARIAN

Irta: KARIN MICHAELIS

Volt egyszer egy énekesnő; neve: Barbi Alice. Csak néhány évig énekelt, aztán férjhez ment egy diplomatahoz s többé nem lépett nyilvánosság elé. Aki azonban hallotta Barbi Alicét, mint drága kincset úgy őrzi emlékét. Barbi Alice énekét többé már nem hallhatjuk, akkoriban még nem találták föl a hangrögzítést, a grammo-fonlemez.

Anderson Marian azonban él és énekel. És ha ő énekel, nyugalom támad, olyan nyugalom, hogy szinte látni lehet, miként hatolnak az emelkedő és eső hangok a fáradt elcsigázott emberi lelkekbe.

Bécsben volt egy estje. A Konzerthaus nagy terme az utolsó helyig zsúfolásig megtelt. Marian a: »Der Tod und das Mädchen«-t énekelte. Az emberek alig mertek lélegzeni. Sötét hangok szólaltak meg panaszosan, olyan színezéssel, amilyent még soha emberi gégeből, sem semmiféle hangszerből nem hallottunk. Az ember látta a Halált. Az ember érezte, mint lebeg körülötte jéghideg lehellete. Ő pedig állt, csöndesen, öntudatlanul, a messzeségbe merülve. Karesú alakja olyan volt, mint egy klasszikus síremlék. Azt éreztem, mintha fátýol fátýol után hullott volna a teremre. Hangjának érthetetlen, sötét varázsa körül-fogott és rabul ejtett mindnyájunkat. Mikor vége lett a dalnak, — soká tartott amig kezeink tapsra verődtek s a tetszés viharává nőttek. Csodás látvány volt ez. Az emberek elragadtatva tapsoltak, kiáltoz-

tak; szemeikből pedig könnyek gyöngyöztek.

Ha gazdag volnék, megvenném Anderson Mariant és énekeltetném a betegek, gondok és bánat súlya alatt görnyedő emberek előtt. Tudom, Anderson Mariant nem lehet megvásárolni, de el tudom képzelni, hogy egy gazdag ember — úgy amint ösztöndíjat alapít — Anderson lemezeket vásárol és elajándékozza azokat.

Anderson Marian, te kedves kis csoda Boldogok vagyunk, hogy vagy. Te még a világba, ahol az emberek harcolnak, veszekednek, ahol a kegyetlenség van uralmon, ahol ágyukat öntenek és a gyermekek éheznek. De te összekötöd a lelkeket, te békét teremsz, te elsimitod a faji előítéletet. Te olyan vagy, mint a főpap, aki mindnyájunkat bevezetsz a szentek szentélyébe, mindnyájunkat, akik idáig kívül állottunk.

*

Karin Michaelis költői sorai után a nagy énekesnő művészi ökonomiájába engedünk betekintést. Anderson Marian nem forszirozza a gyakori koncertszereplést. Hiába ígérnek neki bármilyen csábító tiszteletdíjat, — ő tudatosan vigyáz istenadta hangjára. Okosan, elővigyázatosan bánik vele. Soha sem énekel hertenként kétszernél többször. Ez az oka, hogy Budapesten az idén csak egyetlenegyszer énekel: december 2-án a Rózsa-völgyi-Lyra bérlet 3. estjén.

PALACE HOTEL

a legmodernebb kényelemmel berendezve, Budapest legközepén a legforgalmasabb főútvonalon, közel a pályaudvarokhoz.

DEBUSSY CLAUDE LEVELE BÁRCZY GUSZTÁVNÉHOZ

A nagy zeneszerző egyéniségét mindennél jobban fejezi ki az itt facsimilében közölt levél, melyet 1912. februárjában intézett

Bárczy Gusztávnéhoz. A levél előzménye, hogy Debussy kisleánya egy kis csomag édességet kapott egy magyarruhás babával.

Chère Madame,

Mon retard avec vous est encore plus grand que celui de cet excellent Mr Gerband, mais il a tout le talent qui on peut aisément lui pardonner.

Cherchez à être ravi de notre envoi et de la charmante trouvaille qui est la petite poupée hongroise, gardienne de ce foli papier. Personnellement permitez-moi d'en être infiniment touché.

Soyez bien persuadée que Budapest n'est resté, par l'accueil que l'on m'y fit, un très précieux souvenir. Rien ne me ferait plus agréable, si la vie n'était pas aussi rapide, aussi rude, que d'y retourner — sans musique! — pour le simple plaisir d'y retrouver les bonnes heures, dues à votre bonne grâce et à l'affectueux cordialité de votre mari.

A memoir que l'on avoue dans la vie, il-y-a un peu de mélancolie dans la fuite des jours, et dans la brièveté qui survient certaines heures!

Jusqu'à l'été prochain Radics sont f'ai reçu
la photographie. Il y a de longs mois, que
j'entends en moi, comme si c'était bien!

Enfin, chère Madame, voyez bien que j'
n'ai oublié rien et que ma femme et Claude
ont pour vous la plus sincère sympathie.
Veuillez donc recevoir mon affectueux hommage
et dire à votre mari que j'espère de lui
un bon cordial souvenir.

Claude Debussy

12. Février
1912.

A levél fordításáért előre is bocsánatot
kell kérnünk, mert majdnem lehetetlenség
a francia nyelv eredeti finomságait magyar-
ban visszaadni. Ime a levél:

»Kedves Asszonyom! Késlekedésem na-
gyobb, mint a kitűnő Gerbeaud úré. Neki
persze könnyebb megbocsátani, mert ő
annyira zseniális.

Chouchou el volt ragadtatva küldeményé-
től, különösen a bájos ötlettől: a kis ma-
gyar babától, karján a csinos kosárral.

Magam részéről is ki kell fejeznem, hogy
kedvességétől végtelenül meg vagyok hatva.

Legyen meggyőződve, hogy Budapest —
már csak azért is, ahogy engem fogadtak
— legdrágább emlékeim közé tartozik.
Semmit sem óhajtok jobban, vajha vissza-
térhetnék oda, — de zene nélkül —,
hogy ismét élvezhetném azokat a boldog
órákat, melyet az Ön kegyességének és fér-
je odaadó kedvességének köszönhetek. Saj-
nos, az élet durva és gyorsan múló. S

amilyen mértékben haladunk előre az élet-
ben, ugyanoly mértékben fog el szomorú-
ság a napok rohanása és a kedves órák
rövidsége miatt.

Megkaptam a csodálatos Radics arké-
pét. Hosszú hónapok fognak eltelni az ő
Párisba érkezéséig, de azért én úgy hallom
őt mindennap, mintha tegnap hallottam
volna.

Kérem Önt Madame, vegye szöszertint,
hogy soha nem felejttem el az Ön kedves-
ségeit és hogy Feleségem meg Chouchou
is a legőszintébb vonzalommal viseltetnek
Ön iránt.

Fogadja hódolatomat és tolmácsolja fér-
jének baráti érzéseimet, melyekkel minden-
kor gondolok reá. Páris, 1912. február.
Debussy Claude.

*
Sajnos, azóta úgy a nagy zeneszerző,
mint felesége és a kis Chouchou elköltöz-
tek az örökkévalóságba.

KOVÁCS VIKTOR

új üzlete

a Szervita-téren Budapest látványossága

Finom harisnyák és kötöttárak

MALIBRAN MÁRIA

Ez év szeptember 23-án mult 100 éve, hogy Malibran Mária fiatalon elhunyt. Malibran, aki a XIX. században a legragyogóbb csillag volt az operaszínpadon.

A Garcia családból származott, amely család valóságos opera-staggione volt. Például: A sevillai borbély. Rosina: Mária, Almaviva: Garcia papa, Figaro: Garcia Manuel, Bertha: Garcia mama. Csupa nagy énekes, de legnagyobb köztük Mária.

A kis Mária önféjú, akaratos kislány volt. Az a hír járta, hogy apja brutálisan bánt vele, de ezt huga, Paulina, aki szintén világsztár lett, emlékirataiban megcáfolta. Ebben a családban, ahol az éneklés olyan könnyen ment, mint másoknál a lélegzés, a kis Mária oly gyorsan fejlődött, hogy már 17 éves korában színpadra lépett. Rosinát énekelte Londonban. A fiatal lány két és fél oktáv terjedelmű teljesen kiegyenlített, édesen csengő hangjával egy csapásra meghódította a közönséget. Ettől kezdve a színpad királynője s a közönség dédelgetett kedvence lett.

Most egy érthetetlen és meg nem magyarázható lépést tett: 17 éves korában férjhez ment a 45 éves Malibran bankárhoz, akiről köztudomású volt, hogy a tönk szélén állott. Malibran anyagi helyzetét akarta egyensúlyba hozni — Mária tiszteletdíjából. Nemsokára Mária kiábrándult férjéből s elvált tőle. A Malibran név mindazonáltal belekerült a művészettörténetbe s világhírré tett szert, — kevesebb joggal talán senkié sem.

Malibran Máriaiban a spanyol vér temperamentuma, a párisi kecsességgel párosult. Énektudása pedig olasz iskolában nyerte hasonlíthatatlan tökéletességét. Színjátészási készsége páratlan volt. Tanulás és utasítás nélkül ösztönösen minden szerepet

úgy játszott, amint azt a szerep megkívánta. Ez a készsége, továbbá hangjának hihetetlen hajlékonysága képesítette, hogy a legellenfetésebb karakterű szerepeket játszhatta. Így: Don Juanban Donna Annát, majd Zerlinát, Fideliót ép úgy, mint a Sonnambulát, tehát drámai sopránt és könnyű koloratúrát. Egyébként is a legműveltebb és legszellemesebb nő volt, teljes tájékozottsággal és olvasottsággal a világirodalomban. Őt nyelven beszélt teljes tökéletességgel. Teljes joggal írta róla Róssini egyik levelében: »Sok nagy és kiváló énekest ismertem, de csak három igazi zsenit: Lablacet, Rubinit* és Malibrant.

1836. elején férjhez ment Beriot Charles hegedűművészhez és Brüsszelben telepedett le.

Mária szenvedéllyel hódolt a lovassportnak. Oly nagyszerű lovas volt, hogy akár-melyik férfilovassal fölvehette a versenyt. Sajnos, Angliában lovával elbukott és súlyos belső sérüléseket szenvedett. Mindazonáltal hősiiesen tovább szerepelt a színpadon, míg egyszer összeesett a nyílt színen. Hordágyon vitték haza. Rövid haláltusa után, 1836. szeptember 23-án meghalt. Ugy futott át a művészet egén, mint egy vakító fényvel tündöklő meteor. Korábban mindenki ismerte és istenítette. Jóka! Mór regényeiben sokszor emlegeti. Malibran Mária neve még ma is fogalom, akár az ének, akár a színpadi játék tökéletességéről van szó.

* Rubini Giovanni Battista (1795. Bergamo—1854.) korának legünnepeltebb tenoristája. Sok milliót énekelt össze. Mikor a színpadtól visszavonult, hercegi kastélyt és birtokot vásárolt.

Lablache Luigi (1794. Nápoly—1858.) korának legnagyobb basszistája.

SELIGMANN J.

ÉKSZER

EZÜSTARU

BUDAPEST,
V. NÁDOR-U. 3
TELEFON: 1-812-82

EVŐESZKÖZÖK   **JUWELEN**
JAVITASOK   **SILBERWAREN**
ÁTALAKITÁSOK   **REPARATUREN**

JOAILLERIE   **JEWELRY**
REPARATIONS   **PLATE**
ORFÈVRERIE ARGENT   **REPAIRS**

ALAPITYA
1853

ELŐNYÖS
ÁRAKON

UJSZERŰ
IZLÉSES
NÁSZAJÁN-
DÉKOK

REASONABLE
PRICES

DISTINGUISHED LITTLE PRESENTS OF JEWELRY AND SILVER IN BEST TASTE

A hangversenyáradatból, mely a közönség nyakába szakadt, első sorban emlékezőnk meg a **filharmóniai hangversenyről**, melyet ünneppé avatott **Bartók Béla** Cantata profaná-jának első magyar előadása. A mű a múlt szezonban érte meg bemutató előadását Londonban a B. B. C. hangversenyén. Ott nem aratott nagy tetszést, sőt egyik kritikusa így fejezi be kritikáját: »Különösen mint énekkari mű nem mondható sikerültnek.« Hát bizony ilyen föladat elé még nem állított énekkart egy szerző sem, mint Bartók. Hála azonban a nagyszerűen fejlődő Palestrina kórusnak és kiváló mesterének: **Vaszy Vikornak**: az énekkar teljesen uralkodott a nehézségeken. A zenekar is a helyzet magaslatán volt **Dohnányi** vezényletével. A szólisták: **Rösler** és **Palló** nehéz szólamaikat csodásan énekeltek. Oly zajos sikere lett a műnek, hogy szerző és előadók alig győzték megköszönni az ünneplést. Annál kevésbé voltunk megelégedve a **Bruckner** szinfóniával. Ha olyan hódoló **Bruckner** hívek, mint **Schalk** és **Löwe** alaposan megrövidítették a művet, akkor annak kell, hogy megfelelő oka legyen. Van is, amint az előadás megmutatta. A szertelen terjedgősségből származó unalom urrá lett a zenekaron s átragadt a közönségre.

Zenekari estének számított **Bach**: **Das musikalische Opfer** című művének első magyar teljes előadása. **Scherchen** **Hermann**, a kiváló zenetudós és karmester 9 kemény próbával készítette elő e nagy föladatra a 9 előadóművészt. A művet **Vuataz** svájci zenetudós hangszerelte tudóshoz talán méltó, — de praktikusság és jó hangzás szempontjából egészen elhibázott módon. Mindjárt a kezdő három szolamú ricercarban az oboát 10 álló percig szünet nélkül dolgoztatni — ilyesmit csak az írhat, aki nem tudja, mi az oboa. Persze a darab végén a szerencsétlen művész majdnem elájul a visszafojtott lélegzettől és fizikai kimerüléstől. Valljuk be őszintén 10 percig hallgatni egy oboa—angolkürt—fagott triót — gyönyörnek sok. Mást ne mondjunk, mennyivel szebb lett volna ez orgonán vagy zongorán. A kórmönfont kánonok után azonban a Trio-szonáta és a csodás 6 szolamú zárófuga nagy hatást keltett, úgy hogy a közönség percekgig tapsolta **Scherchen** t.

Ugyancsak **Scherchen** vezényelte a filharmóniai zenekart, mely **Huberman** hegedüestjéhez szolgáltatta a kíséretet. Budapest hűségese adorálja **Huberman**-nak s a Pesten nem tudom hányadszor előadott **Bach—Beethoven—Mendelssohn** koncertokat olyan lelkesedéssel fogadták, mint ha ma először hallották volna. **Scherchen** vezényletéről csak a legnagyobb dicséretet hangján emlékeztetünk meg.

Az énekművészetet egyedül **Ffrangeon Davies Marjorie** képviselte, egy rendkívül rokonszenves walesi énekesnő. Kellemes hanganyagát tökéletes technikával kezeli. Dalait, különösen az angolokat, kedves közvetlenséggel és finom művészi érzékkel énekelte. Zajos sikere volt.

Négy zongoraestet kell még regisztrálnunk. Az első: **Mathesz Károly**, az Amerikában működő magyar vak zongoraművész, aki ott egyik előkelő zeneiskolában a zongora és zeneszerzés tanára. Az idén szabadságot kapott s ezt európai hangversenykörútra használta föl. Komoly műsorából **Haydn**, **Beethoven** és **Brahms** szonátáit kell kiemelnünk. Közönsége zajosan ünnepelte. A második: **Damokos László**, kiváló zongoraművésznünk hangversenyében a fénypont — és ezt mint legnagyobb dicséretet mondjuk — a két **Beethoven** szonáta volt: a »Mondschein« és az utolsó op. 111. c-moll. Műsorának egyéb számain is nagy tetszéssel fogadta a közönség. A harmadik: **Solymos Péter**, a legifjabb generáció egyik leghetesebb tagja. — Erős lámpalázzal kellett eleinte küzdenie, de azután felszabadultak előkelő művészkvalitásai s méltán rászolgált közönsége zajos tapsaira. Szép befejezést ad szemlénknek a negyedik est: **Weisz Margit** 3 **Mozart** koncertet zongorázott a **B. H. Z.** kíséretével, melyet **Kolozs Pál** vezényelt. Tíz éve oly ciklust rendezett, melyben 18 legnagyobb részt Budapesten elő nem adott, sőt ismeretlen **Mozart** koncertet játszott. Azóta a művésznő mindjobban elmerült a művek földöntúli szépségeiben, még inkább szellemi kontaktusba került azok tartalmával s így sokkal több szépséget tudott föltárni a zenei értékek ezen aranybányáiból. Hallgatósága elhalmozta őt tetszésének jeleivel. Nagy erőssége volt a hangversenynek **Kolozs Pál** lendületes, stílusos vezénylese a zenekar élén.

LISZT FERENC ÜNNEPI HÉT BAYREUTHBAN

Prof. ALBRECHT HANS (Bayreuth)

1936. Bayreuthban kettős, sőt hármas jelentőséggel bír. Ez év a 60. a »Festspielhaus« megnyitása óta, egyúttal Liszt Ferenc halálának 50. és születésének 125. évfordulója. Előtérben Liszt neve áll, azé a ragyogó művészetehetségé, aki életét és működését, amióta Wagnerrel baráti és családi összeköttetésbe került, önzellenül szentelte Bayreuth eszméjének. Ennek a nagy mesternek nemes szíve egyforma lelkesedéssel, szeretettel és hűséggel dobogott magyar nemzetéért, hazájáért és második otthonáért: Németországért.

Bayreuth polgármestere és az ünnepélyek rendezőbizottságának vezetői a nyár folyamán meglátogatták Budapestet és itt érlelődött meg a gondolat, hogy a Liszt-hét alkalmából a m. kir. Opera együttese szerepeljen Bayreuthban.

Az ünnepi hétre megmozdult egész Németország, így Bayreuth szállodái és magánlakásai zsúfolásig megteltek vendégekkel, kik között ott láttuk Stójay Döme berlini magyar követet, Haász Aladár min. tanácsost, Takáts Menyhértet, Villani Lajos bárót, Novágh Gyulát.

Az illusztris vendégeket a vasuti állomáson fényes fogadtatásban részesítették.

A Liszt-ünnep első napja délelőtt a nagyszerűen restaurált őrgrófi színházban kezdődött, melyet Wilhelmina őrgrófné, Nagy Frigyes testvére építtetett. Az ünnepet Siebert miniszterelnök beszéde nyitotta meg. Ezután a müncheni opera táncegyüttese remek rokokó kosztümös balletet mutatott be. A müncheni opera zenekarát Zellinger karnagy vezényelte. A balletet két Mozart-ária követte, Hüni-Mihacsek, aztán Hass, Lully s Rameau dalok, Schürhoff Elza remek előadásában. Befejezte a műsort Haydn 101. szinfóniája.

Este volt a Szt. Erzsébet legendája előadása a Ludwig-Siebert ünnepi csarnokban, mert a hallgatóság részére szűk volt az őrgrófi színház. A német lapok nem győzik dicsérni Ferencsik János temperamentumos, minden részletre kiterjedő, de mégis nagyvonalú, egységes dirigálását. Márkus László rendezése és Oláh Gusztáv csodás diszlevezése bámulatot keltett. Különösen kiemelik az opera kórusának tökéletes produkcióját, mely Roubal Vilmos karigazgató szaktudását dicséri.

Előadás után a német állam vendégül

látta a művészeket és előkelőségeket a »Neue Schloss« termeiben. Remek hangulat uralkodott. A magyarokat lelkesen ünnepelték s Bayreuth városa hálája jeléül a m. k. operának emlékül egy Liszt mellszobrot ajándékozott.

Második nap. A magyar balletkar az őrgrófi színházban Liszt zenéjére irt balletokat adott elő. A koreográfia, a diszletek, a Ferencsik lendületes vezénylete alatt játszó zenekar valóságos elragadtatásba ejtette a közönséget. Előadás után a magyarok elutaztak. Jóformán az egész közönség kikisérte őket a pályaudvarra, ahol éljenzéssel búcsúztak el tőlük.

Harmadik nap. Liszt kiváló tanítványa, P e m b a u r Joseph zongoraestét adott mestere műveiből. Az est fénypontja volt a »Concerto Pathétique«, melynek második zongorapartiját a művész felesége játszotta.

Negyedik nap. Dr. Raabe Péter, a »Reichsmusik Kammer« elnöke Liszt Wagner vonatkozásairól tartott érdekes előadást. Követte ezt d'Is o z Kálmán, a Zene-művészeti Főiskola tanárának előadása: »Liszt Ferenc saját írásainak tükrében«.

Ötödik nap. A müncheni filharmónia hangversenye Liszt szinfónikus műveiből, Hansegger Sigmund tanár mesteri vezényletével. A hangversenyt T a s s o, L a m e n t o e T r i o n f o nyitotta meg, utána a Totentanz következett, P e m b a u r Józseffel a zongoránál. Lezárta a műsort Liszt leghatalmasabb alkotása: a Faustszinfónia.

Hatodik nap. Liszt orgona és vokálműveiből összeállított hangverseny zárta kegyeletesen az ünnepi hetet. Közébe orgonaművész mesterileg adta elő a B. A. C. H. fantáziát. Egli Johanna (München) és Krenhauff Andrea (München) Liszt-dalokat énekeltek. Az est fénypontja a hires XIII. zsolttár előadása volt, melyben Kittel tanár kitűnően iskolázott kórusa — melyet már az orgonakiséretes karműveknél megszodáltunk — remekül működött közre.

Bayreuth városa meglepedéssel tekinthet vissza az ünnepi hétre s büszke öntudattal vallhatja, hogy méltó módon ünnepelte Liszt Ferencet, aki élete munkásságának jelentős részét áldozta, hogy a bayreuthi ünnepi játékok megvalósulhassanak s akinek teste Bayreuth földjében porlad.

INTERPRETÁLÁS VAGY REPRODUKÁLÁS?

Ellesett párbeszéd

Fényesen kivilágított hangversenyterem. Szünet. Az elegáns közönség kifelé tódul, selymek ragyognak, szmókingok villannak, illatfelhők, halk moraj. A »nagy beérkezettnek« kijáró siker még ott vibrál a levegőben, de az előbb még fanatizált közönség már visszatért hétköznapi érdekkörébe, — egymást figyeli és kritizálja... De amott az oszlop mellett két egyszerűen öltözött lány. Messziről lerí róluk a lelkes művésznövendék. Közelükbe férközöm, s hallgatom szenvedélyes vitájukat:

A: Istenem, micsoda siker! De meg is érdemli, előadása plasztikus és kristálytisza.

B: És olyan hideg is. Ugy dirigál, mint akinek személyesen semmi köze az egészhez. Sajátmagából nem ad semmit.

A: Hiszen éppen ez az előadó művész első kötelessége! Saját »én«-je tűnjék el, olvadjon fel abban az alázatban, amellyel a nagy zeneszerző művei felé közeledik. Elég baj, hogy mindenki »egyéniiség« akar lenni, még hozzá minél eredetibb, minél feltűnőbb. Beethoven épp elég jó ahhoz, hogy a keretet szolgáltassa, amelyben a »saját én« tündöklék és ragyog. Nem az a kérdés, Beethoven mit képzelt, hogy érzett meg valamit, hanem milyennek érzi az előadó?

B: Amit te itt kifejtés, a legszürkébb teória. Tulajdonképen senki biztosan nem tudja, hogy a régi zeneszerzők milyen előadást tartanak helyesnek, mégis azt akarod, hogy a zeneszerző érzelmeit igyekezzünk történelmi hűséggel előadni, a magunkét pedig küszöböljük ki? Tehát ez azt jelenti, hogy te jobb szereted és többre becsüled a teljesen hasonló fényképet, mint a művészi portrét?

A: Nem akarsz megérteni! Az én véleményem egyszerűen az, hogy az előadó művésznek interpretálnia kell a művet. — Nem érzed ennek a szónak a lényegét: interpretálni... magyarázni... kifejtteni...

B: Értem én mit gondolsz, de menj ezzel a tanterembe, és ne a pódiumra! A zene mindig is a lélek és az érzelem művé-

szete volt, és az is marad örökre. Elméletekkel, stíláris hűséggel egyedül nem lehet megközelíteni. És miután senki se bujhat ki saját bőréből, mindig egyéni ize lesz az előadásnak, vagy, ha akarod »interpretációnak«. Ugy-e láttad te már Hamletet különböző színészek előadásában. Mindig más és más volt, mindenkor nagy művészi élmény. Vajjon melyik volt Shakespeare felfogása?

A: Ugyan kérlek, színészekkel érvelsz? — Nem is beszélné azokról, akik testükre szabott szerepet íratnak maguknak, de alig akad színész, aki belátja, hogy létjogosultsága mindössze annyi, hogy »egyéniiségére« való tekintet nélkül testet adjon az író, a költő elképzelt alakjainak.

B: Már megint túllősz a célon! Összetéveszted a női és férfiprimadonnákat az igazi művészekkel. Láttuk mi már együtt az Ember tragédiájának Luciferjét a legkülönbözőbb felfogásban. Szerinted csak az a művész, aki legjobban megközelíti Madách elképzelését. A másik egyszerűen kontár?

A: Most azonban te túlasz! Amit én az előadó művésztől, zenésztől, színésztől egyaránt megkívánok: objektivitás a művel, alázat a szerzővel szemben.

B: De értsd meg: ez nem elég! A reprodukáló művészek holt szavakból, kottaképekből élő művészetet kell alakítani. Ehhez nem elég értelem, tudás, stilszerűség, ehhez érzés is kell! Miután az ember szubjektív lény, teljesen objektiv tulajdonképpen soha sem lehet; de mondjuk, hogy lehet objektiv, egy azonban mindig teljesen szubjektív lesz, — és ez az érzés. Ezért én jobb is szeretem az interpretálás szó helyett a reprodukálást, mert jobban fejezi ki azt, hogy itt újjáalkotásról, újra való alkotásról van szó, hogy...

A csengő terembe hívó szava elsodorja a vitatkozókat, a terembe hömpölygő áradatból hallani csak egyes mondatfoszlányokat lehet hallani: »Oh mily gyönyörű ezüst-rózkakepe...« »Hát Vera mért nem jött el...« »A kijáratnál találkozunk...«

Robitsekné-Chitz Klári.

1936. november 29.-én este fél 9 órakor a Zeneakadémiában

Kerntler-Dömötör-Friss-trió

estje

Közreműködik: HARTAY TERÉZ (ének).

KÖNYVEK VILÁGÁBÓL

LÁNYI VIKTOR OPERAKALAUZA

A magyar irodalomban régen érzett hiányt pótol Lányi Viktor pompásan megszerkesztett könyve, amely szerzők szerinti betűrendben magában foglalja mindazokat az operákat, balleteket, klasszikus operetteket, melyek a budapesti operában műsoron vannak, vagy pedig, ha nem is játsszák őket, annyira ismerik, hogy ebbe a gyűjteménybe felvételre kínálkoznak.

Az operakalauz szót a szerző szó szerint értelmezte: bő tartalmú kivonat mellett a szerzőre és magára az operára lexikonszerű adatokat nyújt. Maga a cselekmény ismertetése élvezetes, könnyed olvasmány, amely minden operalátogató és rádiózene-élvező számára szinte az újbóli végigélvezését jelenti az illető operának.

125 opera, illetve szinpadí zenemű és

daljáték a tartalma ennek a könyvnek.

A szerzők, illetve művek ismertetésénél különös tekintettel volt Lányi Viktor a magyar szerzőkre, akik szinte komplettül szerepelnek, ezenkívül tekintettel volt a rádiókultúra fejlődése következtében, azokra az operákra is, melyeket ugyan most nem igen játszanak már, de egyes örök életű áriák következtében a rádió állandó műsorszámái.

Operalátogató és rádióhallgató tehát egyformán kitűnően használhatja ezt a könyvet, amely bizonyára hamar megtalálja útját a magyar közönség szívéhez.

Értesülésünk szerint Lányi Viktor pompás operakalauza november végén kerül ki a sajtó alól.

MÁRKUS LÁSZLÓ, a m. kir. Operaház igazgatója

ajánlása

LÁNYI VIKTOR

SAJTÓ ALATT LÉVŐ OPERAKALAUZÁHOZ

Az élő kultúra jelenti az alkotó géniuszt és a felvevő tömeg egybekapcsolódását. A nagy erkölcsi javak a tömegek lelkében lesznek életté és az alkotásból csak akkor lesz kultúra, ha embereket formálhat egy magasabbrendű erkölcsiségben. Hiába sugároznák szét a gondolatokat nagyszerű leadóállomások, ha nem lenne közönség, mely antennáival felfogná azokat és hiába lenne ilyen kultúrát vágyó közönség, ha nem lennének felfogó antennák. A kultúra teremtő géniusza és a közönség nem talál-nának egymásra közvetítő alkalmatosságok nélkül és valóban mindig serényen dolgoztak a kommentátorok, kritikuskok, az esztétikusok közvetítő seregei és műveikben létesítették az antennákat, amelyek a sugárzó gondolatot egyszerűbb és érthetőbb formákba alakítják át. A zenekultúra is csak kevesek kincse maradna, ha ilyen közvetítés nem juttatná el a távoli tömegekhez és enélkül könyvtárakban porosodnának azok a művek, amelyek most az egész emberiség lelkében dalolnak.

Az opera különösen rászorult arra, hogy közönségét a gyakorlati zenetudomány kinevelje. Paradox műfaj az opera, mely olyan kultúrális feszültségben született, midőn a dráma és a zene legmagasabb fejlettségükben már csak egymás segítségével

tudták önmagukat folytatni. Az operát nem érthetjük meg a szöveg és a zene finom összefüggéseinek felderítése nélkül, ezekhez pedig nem férközhetünk anélkül, hogy meg ne ismernénk azokat az indítékokat, amiket a zeneszerző a szövegből kapott és azt a lelki alkotót, amely a zenészenben ezeket az impulzusokat feldolgozza.

Az opera, mint színház, a zenekultúra egyik közvetítő munkása s ugyanilyen hasznos társa ebben a munkában az a zeneirodalom, amely a közönséget a művek megértő átélésére előkészíti. Amikor tehát én, egy operaszínház vezetője nyomatékosan ajánlom az olvasók figyelmébe Lányi Viktor könyvét, nemcsak azért teszem ezt, mert valóban illetékesnek tartom nemcsak azért, mert ez a könyv bőségesen beváltja azt, amit frójának neve és tekintélye ígér, hanem azért is, mert testvéri jó szolgálatot tesz ezzel a magyar Operaháznak. De megbecsülhetetlen szolgálatot tesz a közönségnek is, azoknak, akiket be fog avatni a tiszta és szép örömök emberi közösségébe és azoknak is, akik már részesei ennek az örömnak, az Operaház már beavatott közönségének is, mert tudatosabbá, talán úgy is mondhatnánk: kultúráltabbá fokozza örömüket.

Márkus László

LAVARRE: ÜZLET ÉS KALAND

A tudományos célokat követő és már túlságosan megszokott, sokszor száraz útleírásoktól sok mindenben különbözik ennek az amerikai üzletembernek a könyve.

Lavarre sem író, sem tudós, hanem egy fiatal businessman, aki szép, fiatal feleségével elindul Délamerikába, ott is a legsűrűbb brazilai őserdőbe, a fehér indiánok közé, megbirkózva a délamerikai dzsungel ezer és ezer rémével, hogy aranyat és gyémántot keressen. Egyszóval a házaspár közönséges kincs vadász, de egyúttal telivér, modern amerikai.

Ebben a könyvben tehát az olvasó ne keressen tudományos megállapításokat, se hosszúsági és szélességi fokokat. Ezzel szemben a kiadó biztosítja minden olvasóját, hogy élvezetes, könnyed hangú, kalandokban bővelkedő, sőt a legnagyobb regényíró: az élet ezernyi, sokszor humoros fordulatát találja a könyvben.

Az Amazon folyam csodálatos partvidé-

kén, az őserdők mélyén, hol emberek, hol hatalmas ragadozók ellen küzd az üzleti expedíció, de ezzel szemben a természet milliő szépsége tárul elénk. Itt a Niagaránál ötszörte nagyobb vizesés képesíti el az utazót, amott fejedelmi orchideák és álomszerűen gyönyörű lepkék ejtik bámulatba a nézőt és még talán szebb ősnövényzet és az állatvilág legpompásabb példányai ragadják el a sokszor nem kis veszedelemben forgó üzleti expedíciót.

Lavarre könyvének értékét a műből készült gyönyörű film hatalmas sikere bizonyítja, ami épen a szerző minden nagyképűsködéstől ment leíró művészetének köszönhető. Amikor a kiadó ezt a remek könyvet Gaál Andor pompás fordításában a magyar közönség elé viszi, megvan győződve arról, hogy új irányt mutatót a magyar útleíró irodalomnak is.

Külön megemlítjük a 8 gyönyörű műmelékletet.

RAFFY ÁDÁM: A MÁGLYA

A középkor végén, az ujkor tüztől és vértől pirkadó hajnalán, a legnagyobb szellemi mozgalom: a renaissance meghódított valamennyi nyugati országot. Az emberek lelkét valami megmagyarázhatatlan szomjúság gyötörte a megismerés, a tudás, a szépség adományáért. Ez a gyarló vágy vagy művészi hajlamosságokban nyer kielégülést, vagy a tudomány kimélyítéséért áll csatasorba, máshol mecenási hajlamokat kelt, hogy viszont erre hajlamos emberekben a szintén fantasztikus arányokban kifejlődött inkvizíciós dühöt táplálja.

Ez a korszak az, amikor Columbus felefedzi Amerikát, amikor Luther megindítja a reformációt, amikor Loyolai Szent Ignác megalapítja a Jezsuita-rendet, amikor Copernicus új csillagászati felfedezéseit bocsátja a tudományos világ rendelkezésére. Ugyanaz a korszak, amikor Rafael, Leonardo da Vinci, Michel Angelo, Tizian és a nagy építőművészek halhatatlan remekeit alkotják, de ugyanez a korszak, amikor Ma-

chiavelli a könyörtelen államművészet rendszerét állítja fel és Cesare Borgia halomra gyilkoltatja ellenfeleit.

A renaissanceban, ebben a vértől és aranytól színes korszakban emelkedik ki a nagy szabadgondolkodó Giordano Bruno nemes, tragikus alakja. Ma már csak az eszme dicsőségére szolgál, hogy máglyán égették el, talán helyes is volt, hogy az ő eszméinek diadalát vöröslő láng és emésztőfüst kovácsolták halhatatlanná. Az ő élete, az ő küzdelmei, az ő gondolat kincsei ma már minden gondolkodó emberé, ma már nincs ellenfele, mert Giordano Bruno, az első szabadgondolkodó, mártir-halálával és mártir életének ezer szenvedésével valóban megváltoztatta a gondolatszabadságot.

Giordano Bruno életét Raffy Ádám, a fiatal erdélyi író remek regénybe öltöztetve bocsátja a magyar közönség elé. Kevés érdekesebb olvasmánnyal rendelkezik a renaissance ragyogó korszakának eseményeivel, száz és száz kimagasló alakjával foglalkozó magyar irodalom.

Estélyi cipőmodelljeink Párisból megérkeztek

HÓCIPŐK és SAJÁT ÜZEMÜNKBEN készült: NŐI-, FÉRFI- ÉS GYERMEK-CIPŐK raktárunkon nagy választékban. Mérsékelt árak

MAGYAR CIPŐKÉSZÍTŐK SZÖVETKEZETE
IV.. Deák Ferenc-utca 21.

RÁDIÓ-KURIR

Szerkeszti: Zádor Jenő

a Rózsavölgyi cég rádióosztályának vezetője

Uj állomások az éterben. Minden állam felismeri a rádió kulturmisszióját. Ujabb és ujabb állomásokat létesítenek, régi leadók energiáját emelik. Versenyre kelnek egymással az amúgy is túlszűfolt éterben. A Rádió-Unió közli, hogy ebben az évben még 36 állomást állítanak üzembe és további 170 leadót terveznek. Legközelebb működni kezd a csehszlovák ungvári adó 100 kw energiával, Norvégiában Askő, Tunisban egy 25 kw leadó. A lengyel Lwow és Vilna, a svéd Hörby energiáját 50, illetőleg 100 kw-ra emelik.

A Rózsavölgyi cég rádióosztálya felkészülten áll az állandóan emelkedő számú érdeklődők rendelkezésére. Díjtalan szaktanács. Árajánlat. Csere.

Kérjük vissza az iskolapénzt. Gyakran előfordul, hogy a boldog rádió-tulajdonos vendégei vagy ismerőse előtt produkáltatja rádióját. Végigszalad a skálán, a jobban vehető állomásoknál várakozóan feltekint, mire a megilletődött hallgató megkérdezi: »Honnan szól ez a szép zene?« »Tallinból« — feleljük. »Tallin, hát ez hol van?« És lelkiismeretfurdalással eszmélünk annak tudatára, hogy földrajz-tudásunk hiányos. Nyugtassuk meg lelkiismeretünket: földrajz tudós az, aki pl. az **Imperator** nagy szupergép reneteg állomását el tudja helyezni a térképen. Vajjon ki tudta eddig, hogy Oulu, Lahti, Helsinki **Finnországban** van; Östersund, Falun, Sundswall, Motala, Malmö **Svédország**; Aalesund, Oslo, Hamar **Norvégia**; Kalundborg **Dánia**; Riga **Lettország**; Rejkjawan **Island**; Tallin **Eszt**, Athlon **Ir**; Kautas **Litván**; Minsk **orosz** és Fécamp **francia** város.

Ilik tudni. **Szelektivitás** = a rádiókészülék állomás-eltválasztó képessége. Az új 2 lámpás készülékek is biztos szelektivitással működnek. Budapest működése alatt nemcsak a távoli külföldi adókat veszik tőkélletes hangerővel, hanem a kritikus Bécs vétele is sikeres megoldást nyert. **Fading** = távoli állomások vétel közben való elhalkulása, anélkül, hogy a készülékhez nyúlnánk. Ezt a kellemetlen jelenséget az új 3 lámpás és nagyobb gépek

nél már teljesen kiküszöbölték: teljesen fadingmentesen működnek.

Rózsavölgyi cég készséggel bemutatja a legújabb típusu rádiókészülékeket, minden vételkényszer nélkül.

A **Philips Zeneszekrény**. A Philips-gyár technikusainak tőkélletes konstrukciója ez a rádióval kombinált villanygramofon. A rádió részben az ezévi legnagyobb típusú Amerikavevő; két párhuzamosan működő dinamikus hangszóró a valódi, élet-hű zene visszaadására, mely és magas tónussal; rövid, közép- és hosszúhullámsávval; az elektromos gramofon és hangdoboz szerkezetet a legnagyobb precizitással kidolgozott szerkezet. A gyár minden áramra — úgy egyen-, mint váltóáramra — készíti és alacsony áron hozza forgalomba. A zenét kedvelők mindinkább felismerik ennek a kombinált zengépnék úgy technikai, mint stilusbeli és kényelmi szempontjait és valósággal divat lett ezidén, **Rózsavölgyitől Koncertszekrényt** vásárolni.

Ha bármilyen elektromos kisugárzás (motor, csengő, lift stb.) zavarná a rádióvételt, úgy levél vagy telefonhívásra (1-858-25) a Posta zavarelhárító osztálya rendelkezésre áll és költségmentesen kikeresi a zavaró objektumot, ideiglenesen zavarelhárítást végez és a zavaró motor stb. tulajdonosát felszólítja a hiba kiküszöbölésére.

A **londoni magyar bál rádióközvetítése**. Az idei londoni téli idény legnagyobb eseménye az a bál lesz, melynek fővédnökségét Mary anyakirályné vállalta és amelyet Old-Budapest néven rendeznek meg. Magyar és budapesti tájképekkel, diszletekkel, magyar csárdával, magyar étel- és italkülönlegességekkel, magyar népviseletekkel és iparművészeti tárgyakkal, Budapest és Magyarország színes életét egy éjszakára Londonba varázsolják. A magyar szempontból felbecsülhetetlen értékű Old-Budapest bálról a rádió helyszíni közvetítést szándékozik adni, amennyiben a bált az angol rádió is közvetíti. Ha bármilyen akadály is merülne fel a közvetítésnek, úgy a magyar rádió gondoskodik arról, hogy a legrövidebb időn belül, tehát még ugyanaz nap bőséges tudósítás számoljon be erről az érdekes közvetítésről.

RÓZSAVÖLGYI NAGY ZENEKARI BÉRLET IV. EST

Szerdán, 1936. november 25.-én este 8 órakor
a Városi Színházban

WIENER PHILHARMONIKER

zenekarát vezényli

TOSCANINI ARTURO

M Ű S O R:

1. SCHUBERT F. (1797—1828): C-dur szinfónia
Andante. Allegro
Andante con moto
Allegro vivace
Allegro vivace
2. GOLDMARK (1830—1915): A falusi lakodalom
A kertben — Nászdal — Szerenád.

S Z Ű N E T.

3. BRAHMS (1833—1897): Liebesliederwalzer op. 52.
Zongorára négykézre és énekkarra.
Előadja: a *WIENER STAATSOPER KAMARAKÓRUSA*
(Karnagy: *Grossmann Ferdinand*)
Zongora: *Wurmser Leo* és *Pilss Karl*.
4. ROSSINI (1792—1868): Semiramis. Nyitány.

A STEINWAY & SONS (New-York—Hamburg) hangversenyzongorát
a Kohn Albert cég (IV. Bécsi-u. 3.) szállította.

RÓZSAVÖLGYI NAGY ZENEKARI BÉRLETI EST

Hétfőn, 1936. dec. 14-én este 8 órakor a Városi Színházban

a Budapesti Hangverseny Zenekart

vezényli

SOMOGYI LÁSZLÓ

MŰSOR: *Haydn*: D-dur szinfónia. *Debussy*: Részletek Szent Sebestyén vértanúsága“ c. miszteriumból, *Ibert*: *Escales*. (Mindhárom mű első magyar előadása). *Beethoven*: Egmont nyitány.
Bartók: Tánc-szvit

SCHUBERT: VII. SZINFÓNIA

Schumann Róbert így kezdi a C-dur szinfónia ismertetését:

»A zenész, ki először látogatja meg Bécest, egy darabig csak elgyönyörködik az utcák sürgés-forgásában, megbámulja a Szent István templom tornyát, de csakhamar eszébe jut, hogy a város közelében van egy temető, mely fontosabb rá nézve, mint a város bármely látnivalója, mert pár lépésnyire egymástól fekszik művésztének két legfőbbesőbb képviselője. S így történt, hogy én is, mint annyi más fiatal zenész, az első zajos nap után elzarándokoltam a währingi temetőbe, hogy virágban rójjam le hálámat irántuk. Eltem hő vágya teljesült. Soká szemlélttem a nekem oly szent két sírt, majdnem irigylve O' Donnel grófját, ki kettejük között nyugszik. Egy nagy embert először szemtől-szembe látni, kezét megfogni, éltünk nagy pillanata. Nem lehettem részese e szerencsének, hogy e két nagy embert életükben üdvözölhessem, kiket minden más művésznél többre tartok, legalább azt szerettem volna, ha sírjaik meglátogatásánál egy rokonuk lett volna velem. Hazafelé menet jutott eszembe, hogy Schubert öccse, Ferdinand (1794—1859.) még él s nála van bátyja hagyatéka, közte nagy dolgok. Föl is kerestem őt mihamarább. Rendkívül hasonlított fitestvérehez: kicsi, köpcös, arcában becsületesség és a zene jutott kifejezésre. Ismerte bátyja iránti vonzalmamat, megmutatta a kincseket, melyek Schubert hagyatékából maradtak reá. Az itt fölhalmozott gazdagság egész elbódított. Hol is kezdjem, hól végezzem! Többi között néhány előadatlan szinfónia vezérkönyve volt itt, köztük a C-dur. És ki tudja, hogy e szinfónia meddig hevert volna a poros homályban, ha Ferdinándot nem utasítom egyenesen a lipcsei Gewandhaus koncertigazgatóságához, melynek művész karmestere Mendelssohn azonnal fölismeri nemcsak a sugárzó, de a szerényen nyila-

dozó szépségeket is. Így történt, hogy a szinfónia Lipcsébe került, ott előadták (1839. III/22.), megértették, újra meghallgatták s örömmel bámulták. Breitkopf és Härtel megvásárolta és kiadta, az egész világ épülésére és élvezetére.

Nyíltan kimondom: aki e szinfóniát nem ismeri, Schubertet sem ismeri, pedig tekintve Schubert művészi jelentőségét, ennél nagyobb dicséretet képzelni se tudunk.

Schubert 1828. márciusában fejezte be korszakos művét s a Zenebarátok körének küldte be, mely ezért és egyéb más műveiért 100 forint tiszteletdíjat adott neki egy elismerő levél kíséretében. Ki is írták a szólamokat s a próbákat megkezdték, de ekkor mértéklet adó egyének (Istenem! miért is kontárkodnak ezek bele zenei dolgokba) ez isteni művet túlhosznak s nehéznek találván, tulajdonosának visszaküldték s ott a por lepte be, amíg Schumann sikra nem szállt érte.

Schumann a szinfónia hasonlíthatatlan szépségeit Bécs poetikus környezetéből származtatja le: »mert a külvilág fényével, borulásával belemarkolt a költő belsejébe. Sőt higyük el, e szinfóniában több van, mint szép énekdallam, több mint fájdalom s öröm, amit a zene már százféléképen kifejezett, ez egy új világba vezet, melyben hogy valaha lettünk volna, nem tudunk emlékezni. Hallgassuk meg e szinfóniát! A kompozíció mesteri zenetchnikája mellett duzzad az élettől. Színek merülnek fel a leggyöngédebb árnyalatokban. Mindennek megvan a maga jelentősége, az egyes érzelmek élesen nyilatkoznak meg s az egészen előmlik a romantika bűvös-bájos fénye, amint azt csak Schubertnél találjuk. Es ez a mennyei hosszúság... miképen üdit, nem kell félnünk, hogy e gazdagságnak mihamar vége szakad, nem csalódunk, kielégülünk.»

A mű első tételét terjedelmes Andante nyíltja meg. Sok zeneesztétikus szerint a

Iparművészeti tárgyak

babák, kerámiák, francia és cultivé gyöngyök. Magyar ötvöseszerek és antik ékszerutánszatok

CIRKON

SZERVITA-TÉR 5.

(Rózsavölgyi mellett)

Brahms: Liebeslieder Walzer

versszövege

1.

Rede, Mädchen, allzu liebes,
Das mir in die Brust, die kühle,
Hat geschleudert mit dem Blicke
Diese wilden Glutgefühle!

Willst du nicht dein Herz erweichen,
Willst du, eine Überfromme,
Rasten ohne traute Wonne,
Oder willst du, dass ich komme?

Rasten ohne traute Wonne, —
Nicht so bitter will ich büssen,
Komme nur, du schwarzes Auge,
Komme, wenn die Sterne grüssen.

2.

Am Gesteine rauscht die Flut,
Heftig angetrieben:
Wer da nicht zu seufzen weiss,
Lernt es unterm Lieben.

3.

O die Frauen, o die Frauen,
Wie sie Wonne tauen!
Wäre lang ein Mönch geworden,
Wären nicht die Frauen!

4.

Wie des Abends schöne Röte
Möcht' ich arme Dirne glüh'n,
Einem, Einem zu gefallen,
Sonder Ende Wonne sprüh'n.

5.

Die grüne Hopfenranke,
Sie schlängelt auf der Erde hin. —
Die junge, schöne Dirne,
So traurig ist ihr Sinn! —

Du höre, grüne Ranke!
Was hebst du dich nicht himmelwärts?
Du höre, schöne Dirne!
Was ist so schwer dein Herz? —

Wie höbe sich die Ranke,
Der keine Stütze Kraft verleiht?
Wie wäre die Dirne fröhlich,
Wenn ihr der Liebste weit?

6.

Ein kleiner, hübscher Vogel nahm den
Flug
Zum Garten hin, da gab es Obst genug.
Wenn ich ein hübscher, kleiner Vogel
wär',
Ich säumte nicht, ich täte so wie der.

Leimruthen-Arglist lauert an dem Ort;
Der arme Vogel konnte nicht mehr fort.
Wenn ich ein hübscher, kleiner Vogel
wär',
Ich säumte doch, ich täte nicht wie der.

Der Vogel kam in eine schöne Hand,
Da tat es ihm, dem Glücklichen nicht and.
Wenn ich ein hübscher, kleiner Vogel
wär',
Ich säumte nicht, ich täte doch wie der.

7.

Wohl schön bewandt
War es vorehe
Mit meinem Leben,
Mit meiner Liebe;
Durch eine Wand,
Ja, durch zehn Wände
Erkannte mich
Des Freundes Sehe;
Doch jetzo, wehe,
Wenn ich dem Kalten
Auch noch so dicht
Vorm Auge stehe,
Es merkt's sein Auge,
Sein Herze nicht.

8.

Wenn so lind dein Auge mir
Und so lieblich schauet —

Jede letzte Trübe flieheth,
Welche mich umgrauet.

Dieser Liebe schöne Glut,
Lass sie nicht verstieben!
Nimmer wird, wie ich, so treu
Dich ein andrer lieben.

9.

Am Donaustrande, da steht ein Haus,
Da schaut ein rosiges Mädchen aus.
Das Mädchen, es ist wohl gut gehegt,
Zehn Riegel sind vor die Tür gelegt.
Zehn eiserne Riegel — das ist ein Spass;
Die spreng' ich, als wären sie nur von
Glas.

10.

O, wie sanft die Quelle sich
Durch die Wiese windet;
O, wie schön, wenn Liebe sich
Zu der Liebe findet!

11.

Nein, es ist nicht auszukommen
Mit den Leuten;
Alles wissen sie so giftig
Auszudeuten.

Bin ich heiter, hegen soll ich
Lose Triebe;
Bin ich still, so heisst's, ich wäre
Irr, aus Liebe.

12.

Schlosser auf! und mache Schlösser,
Schlösser ohne Zahl!
Denn die bösen Mäuler will ich
Schliessen allzumal.

13.

Vögelein durchrausch die Luft,
Sucht nach einem Aste;

Und das Herz, ein Herz begehrt's,
Wo es selig raste.

14.

Sieh, wie ist die Welle klar,
Blickt der Mond hernieder!
Die du meine Liebste bist,
Liebe du mich wieder.

15.

Nachtigall, sie singt so schön,
Wenn die Sterne funkeln, —
Liebe mich, geliebtes Herz,
Küsse mich im Dunkeln!

16.

Ein dunkeler Schacht ist Liebe,
Ein gar zu gefährlicher Bronnen;
Da fiel ich hinein, ich Armer,
Kann weder hören, noch seh'n.
Nur denken an meine Wonnen,
Nur stöhnen in meinen Weh'n.

17.

Nicht wandle, mein Licht, dort aussen
Im Flurberreich!
Die Füße würden dir, die zarten,
Zu nass, zu weich.

All überströmt sind dort die Wege,
Die Stege dir;
So überreichlich tränkte dorten
Das Auge mir.

18.

Es bebet das Gesträuche;
Gestreift hat es im Fluge
Ein Vöglein.
In gleicher Art erbebet,
Die Seele mir erschüttert
Von Liebe, Lust und Leide,
Gedenkt sie dein, —

napfelkelte zenei ecsetelése. Nyomon követi ezt a főtéma *Allegro*, melyet úgy magyaráznak, mint egy költői lélek serény munkálkodását. A moll-hangnemben föllépő mellék téma Schubert géniuszának egyik legkedvesebb szülöttje. Az expozíció befejezéséről így ír egyik nagy zeneesztéta: »Erdősongás, madárcsicsergés, mintha a nyugovóra készülő nagy természetben hallanók. Semmi keresettség, minden egyszerű és természetes és mégis Schubertet szinte ijesztő nagyságban mutatja be. Ő aki gyermeki, játékosan kedélyes, itt most mint a szellemvilág kiválasztott, titkos papja áll előttünk. A tétel egyébként a legegyszerűbb, kristálytisza szerkezetű.

A második tétel (*Andante con moto*) bizonyítja, hogy Schubert lelkületére milyen termékenyítőleg hatott magyaror-

sági tartózkodása. Magyaros ritmus, csapongó hangulatváltozás jellemzik e gyönyörű tételt.

A harmadik tétel a Scherzo (*Allegro vivace*) telve van a kedves, néha kissé darabos, majd gyöngéd bécsi humorral.

A negyedik tétel *Finale*. (*Allegro vivace*.) Hatalmas riadóval kezdődik, melyet az energikus főtéma és a dallamos mellék téma követ. A monstruózus terjedelmű, de egyszerű szerkezetű tételben »a repriz után a bevezető riadó olyan gigantikus fokozásra vezet, mintha egyenesen az égbe akarna törni. Diadaltól ittasabban, mint ez a kóda, nem is lehetne befejezni e művet, mely exotikus dallamgazdagságával és hangszinompájával mindennél jobban tükrözi vissza Schubert lángelméjét és mindörökké hirdetni fogja dicsőségét.

GOLDMARK: A FALUSI LAKODALOM

Goldmark Károly Keszthelyen született. Talán legfőbb jellemvonása a rajongó természetesség. El lehet mondani róla, hogy a természet ölen nevelkedett. Őt évig Keszthelyen ugrándozott, mint kisfiú, majd Tabon és Németkeresztúron. Bécsi tanulmányai alatt legjobban örvendeztette a szombati kirándulás. Amikor pedig ösztöndíj révén némi kis pénzhez jutott, minden idejét a hegyek között töltötte. Igen sok munkája érezte a hegyek világának életét, az erdők zúgását, a hegyi patakok csobogását, a falusi nép ártatlan örömeit, de talán egyik se árulja el a falusi élet iránt táplált vonzalmát oly művésziiesen, mint A falusi lakodalom c. műve. E műből ma három tételt hallunk:

Nászdal (*Allegretto*), amelyet a klarinétok és fagottok tolmácsolnak. Mintha kihallanók a korból az előénekest. Szerkezetre nézve 3 részre tagolt ária, schuberti elemekkel.

A kertben. A klarinét bánatosan énekel a szinkopás basszus felett egy kedves álmódosó dallamot, amelyet a hegedűk folytatnak. A szerelmi kettest a cselló és oboa képviseli. Bizalmas együttlétben boldog csevegés.

Szerenád. (*Allegro moderato*). Tréfás természetű falusi hangulat. A hangszerelés falusiasan egyszerű, a basszusok kvintjei olyanok, mintha duda szólna felénk.

Boldog órában írta Goldmark e remekművét, melyről a szigorú Brahms így nyilatkozik: »Ez az Ön legjobb műve, tiszta, szeplőtelen, mint amikor Minerva Jupiter agyából pattant ki«. 1768. november 29-én, tehát éppen hatvan évvel ezelőtt mutatták be Budapesten a szerző személyes vezényletével.

Dr. Klempa Károly
premontrei kanonok,
a »Goldmark Társaság«
társelnöke

Nagyszerű vacsora a szomszédban a Debrecen éttermeiben

Előzetes asztalfoglalás tanácsos.

VII., Rákóczi-ut 88.

Telefon: 1—315—66.

BRAHMS: LIEBESLIEDER OP. 52.

Walzer zongorára négykézre és énekhangokra.

A nagy szerző hódolatnyilvánítása Bécs városának. Brahmsot a császárváros népzenéjének bája ihlette meg s minden szinfónikus forma és ellenpontozó földolgozás nélkül tarka csokorba fűzött egy csomó vidám és epedő dallamot. A verseket D a u m e r G. F. »Polydora« című kötetéből vette, mely különféle nemzetek tánc- és népdalainak szabad költői földolgozását tar-

talmazza. Brahms zenéjéből is itt-ott kiülközik egy-egy magyar és szláv eredetre valló motívum. Brahms e művét 1868. nyarán kezdte komponálni — csodálatosképpen a »Deutsche Requiem« befejezése után — és 1869-ben fejezte be. A mellékleten közölt szöveg mindennél jobban magyarázza a művet.

ROSSINI GIOACCHINO: SEMIRAMIS. NYITÁNY

Rossini (1792—1868.) a »pesároi hattyú«, amint szülővárosa elkeresztelte, vadászkürtös apa és énekesnő anya ivadéka. Gyönyörű hangja volt, énekelni tanult, de ezt csakhamar megúnva, Mattei apát tanítványa lett a bolognai »Liceo Filharmonico« zeneszerzési tanszakán. Mikor az egyszerű ellenpontozást elvégezte, abbahagyta a további tanulást és operákat kezdett írni. Talán nem volt komponista, akit életében annyira ünnepeltek, mint ő. 1829-ben abbahagyta a zeneszerzést s nyugdi-

jából és tekintélyes vagyonából kényelmesen, vidám semmittevésben éldegélt, csak ételrecepteket kreált, melyek májdnem úgy őrzik és népszerűsítik nevét, mint zenei alkotásai. A Semiramis kezdete Rossini nagyobbszabású operáinak. Komolyabban és gondosabban írta partitúráját, mint az előzőkét. Talán épen ennek tulajdonítható, hogy a veneziai bemutató előadás (1823.) alkalmával nagyon langyos sikere volt. Annál nagyobb sikere van a nyitálynak mindenhol az egész világon.

CHERKASSKY SHURA

a fiatal orosz zongoraművész szólóestjén és a Budapesti Hangverseny Zenekar estjén a Sosztakovicskoncerttel oly szenzációs föltűnést keltett, mint 8 évvel ezelőtt HOROWITZ VLADIMIR

December 4-én a Zeneakadémiában 1/29-kor

lesz utolsó estje. Műsoron: *Brahms-, Händel* variációk, *Bach-, Chopin-, Liszt* és modern művek.

Jegyek 1—6 P. Rózsavölgyinél Budapest, IV., Szervita-tér 5. Telefon: 1—820—82.

DEÁK ÉS HORVÁTH

SZÜCSÖK, KIR. UDVARI SZÁLLITÓK

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 13. ÉS

RÉGI POSTA-UTCA 13.

Telefon: 1-862-63. Alapított 1817-ben. Saját házak.

Szórmeáru a legjobb kivitelben. Moly elleni megóvás. Javítás, átalakítás stb. stb.

Sebestyén Károly SHAKESPEARE

élete, kora, művei. Rózsavölgyi kiadás. Kapható minden könyvkereskedésben. Ára P. 5'40.

H A N G V E R S E N Y N A P T Á R

nov. 26. fél 9 órákor	WALDBAUER—KERPELY vonósnégyes estje	Zeneak.
nov. 27. fél 8 órákor	ÁKOS MAGDA zongoraestje a gyermekkézre méretezett billentyűzet bemutatásával. Közreműködik : <i>Braun Paula</i>	Vígadó kisterem
nov. 28. fél 9 órákor	LANG FRANCOIS zongoraestje	Zeneak. kamarat.
nov. 29. fél 9 órákor	KERNTLER—DÖMÖTÖR—FRISS-trió estje Közz.: <i>Hartay Teréz</i> (ének)	Zeneak.
dec. 2. 8 órákor	Rózsavölgyi Lyra-bérlet III. estje MARIAN ANDERSON ária- és dalestje Kísér: KOSTI VEHANEN	Vígadó
dec. 3. fél 9 órákor	BISZTRICZKY TIBOR hegedüestje Kísér: <i>Dr. Herz Ottó.</i>	Zeneak.
dec. 3. fél 9 órákor	MORIA SCHEN dalestje Kísér: <i>Hilde Loewe</i>	Zeneak. kisterem
dec. 4. fél 9 órákor	CHERKASSKY SHURA zongoraestje	Zeneak.
dec. 8. 8 órákor	ANDRÉ SEGOVIA spanyol gitárestje	Vígadó
dec. 9. fél 9 órákor	ASCHER OSZKÁR előadóestje <i>Takáts Margit</i> közreműködésével	Zeneak.
dec. 9. fél 9 órákor	KERTTU WANNE hegedüestje	Zeneak. kamarat.
dec. 10. fél 9 órákor	FIGEDY SÁNDOR zenekari szerzői-estje Közz.: <i>Budapesti Hangverseny-Zenekar,</i> <i>Báthy Anna és M. Hir Sári</i>	Zeneak.
dec. 10. 8 órákor	BARTÓK-EST. Közreműködnek: <i>Bartók Béla, Rösler Endre,</i> <i>Palló Imre dr., Szfv. Énekkar, Szfv. Zenekar,</i> <i>Palestrina Kórus.</i> Vezényel: <i>Vaszy Viktor.</i>	Vígadó
dec. 14. 8 órákor	Rózsavölgyi Nagy Zenekari Est SOMOGYI LÁSZLÓ vezényli a <i>Budapesti Hangverseny-Zenekart</i>	Városi Színház
dec. 16. 8 órákor	WALDBAUER vonósnégyes	Zeneak.
dec. 17. 8 órákor	VASZY VIKTOR vezényli az Egyetemi Énekkarokat	Zeneak.
dec. 18. fél 9 órákor	FRYDBERG STANISLAV hegedüestje	Zeneak.
január 7. fél 9 órákor	BASILIDES MÁRIA II. bérleti est	Zeneak.

IMPERATOR
Standard Radio